

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt til: politikontoret@jm.dk med kopi til chrm@jm.dk.

Ang. j. nr. 2024-04925

2. april 2025

Høringssvar over udkast til forslag til lov om ændring af lov om politiets virksomhed (Indførelse af genetisk slægtsforskning som efterforskningsmiddel i politiet)

Danske Advokater mener

- At forslaget indeholder en ikke ubetydelig risiko for, at interessen i at opklare alvorlige forbrydelser sker på bekostning af retten til privatliv og databeskyttelse.
- At indførelse af efterforskningsmetoden alene bør ske, såfremt beskyttelse af privatlivets fred i højere grad sikres. Vi anbefaler derfor en række justeringer, herunder:
 - Øget fokus på databeskyttelse, herunder oplysningspligten og princippet om gennemsigtighed
 - Præcisering/ændring af betingelserne for anvendelse
 - Krav om forelæggelse for en dommer inden brug af genetisk slægtsforskning
 - Indførelse af tilsyn og kontrolforanstaltninger
- At risici og udfordringer bør indsamles og analyseres yderligere forud for behandling med henblik på at styrke retssikkerheden for både personen bag spor-profilen og slægtsefterforsknings-profilen.

Danske Advokater takker for muligheden for at afgive høringssvar. Dette høringssvar er udarbejdet i samarbejde med vores fagudvalg for [databeskyttelse](#) og fagudvalg for [strafferet og straffeprocess](#).

Overordnede bemærkninger

Danske Advokater anerkender, at genetisk slægtsforskning kan være et værdifuldt redskab i efterforskningen af særligt alvorlige forbrydelser, hvor traditionelle metoder ikke er tilstrækkelige til at bringe gerningspersoner for retten. Vi forstår behovet for, at politiet bliver udstyret med effektive og moderne efterforskningsværktøjer, som kan hjælpe med at opklare alvorlig kriminalitet og beskytte samfundet.

Vi anser det for afgørende, at der udvises særlig forsigtighed og grundighed, når nye teknologier eller efterforskningsværktøjer, såsom genetisk slægtsforskning, tages i brug. Ved implementering af ny teknologi i strafferetlig efterforskning skal potentielle risici og udfordringer nøje overvejes. Det skal de, da beskyttelsen af den enkelte borgers privatliv og rettigheder er i spil.

Vi mener, at det er vigtigt, at anvendelsen af sådanne værktøjer er nøje gennemtænkt og reguleret. I de følgende afsnit vil vi præcisere en række udfordringer og bekymringer inden for områderne:

1. Databeskyttelse
2. Betingelser for anvendelse
3. Tilsyn og kontrol

1. Databeskyttelse

Det nye værktøj, som foreslås tildelt til politiet, vil behandle særligt følsomme personoplysninger, herunder genetiske og biometriske data, hvorfra der kan udledes oplysninger om helbredsforhold, familieforhold og etniske tilhørsforhold mv, i det alle disse oplysninger er indeholdt i biologisk materiale (herefter blot omtalt som "biometriske data"). Anvendelsen af sådanne data kræver omhyggelig overvejelse, da fejlagtig brug eller misbrug kan have alvorlige retssikkerhedsmæssige konsekvenser for den enkelte.

Når biometriske data benyttes i efterforskning, er det essentielt at vurdere de potentielle risici for individets rettigheder. Særligt ser vi en risiko for uautoriseret adgang, misbrug eller spredning af oplysninger. Biometriske data er omfattet af strenge beskyttelsesregler under GDPR, som blandt andet kræver, at indsamling og behandling af personoplysninger sker til udtrykkeligt angivne og legitime formål, og at behandlingen er rimelig. Det følger af de grundlæggende databeskyttelsesretlige principper om formålsbegrænsning og proportionalitet. Der bør derfor foretages en vurdering af, om indsamlingen af biometriske data til efterforskning er proportionel i forhold til det formål, der søges opnået, og alvoren af den type af kriminalitet, der søges opklaret.

Det er vigtigt at bemærke, at biometriske data i netop denne sammenhæng stammer fra kommercielle slægtsforskningsdatabaser, som oprindeligt er oprettet med henblik på personlig slægtsforskning - ikke til efterforskning af kriminalitet. Det betyder, at personer, der har fremlagt, anvendt og delt deres biometriske data i denne type database alene har foretaget den handling til personlig brug. De pågældende har hverken fremlagt, anvendt og delt data til juridiske, herunder efterforskningsmæssige, formål. Det har hertil heller ikke været muligt for disse personer, at forudsige, at deres (eller deres slægtnings) biometriske data kunne blive anvendt til andre formål, hvorfor de ikke har haft mulighed for at handle derefter.

Hvis politiet får adgang til denne data, vil det betyde, at biometrisk data vil blive viderebehandlet til formål, som falder helt uden for det oprindelige formål med indsamlingen. Dette bryder med grundlæggende principper indenfor databeskyttelsesretten, hvorefter en behandling skal være rimelig, forudsigelig og gennemsigtig. Disse principper fremgår også i Den Europæiske Unions Charter om Grundlæggende Rettigheder, Artikel 8, stk. 2, hvorefter det fremgår, at oplysninger skal

behandles rimeligt og til udtrykkeligt angivne formål. Det ligger heri, at oplysningerne ikke senere må viderebehandles til formål, der er uforenelige med de formål, hvortil de blev indsamlet. Vi henviser i denne forbindelse til U.2017.1092Ø, hvor landsretten gav Statens Serum Institut medhold i, at instituttet ikke kunne pålægges at udlevere en blodprøve fra PKU-registeret (Den Neonatale Screeningsbiobank) til brug for en drabsefterforskning, da det ville stride mod Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8.

Danske Advokater opfordrer Justitsministeriet til at forholde sig til de betragtninger, som fremgår af Menneskerettighedsdomstolens dom i S. og Marper mod Storbritannien af 4. december 2008, hvor domstolen foretager en afvejning mellem hensynene til mistænkes retssikkerhed, befolkningens ret til privatliv og samfundets interesse i, at politiet opklarer alvorlige straffelovsovertrædelser. Det fremgår bl.a., at Domstolen bemærkede, at beskyttelsen af følsomme personoplysninger er af afgørende betydning for en persons ret til respekt for sit privatliv og familieliv, jf. EMRK artikel 8. National ret skal forebygge enhver brug af følsomme personoplysninger, som vil stride mod denne bestemmelse, og der er særlig behov for beskyttelse af oplysninger, der anvendes til politimæssige formål.

Vi anser det herudover for retssikkerhedsmæssigt bekymrende, at anvendelsen af biometriske data som efterforskningsværktøjer indebærer overførsel af meget følsomme personoplysninger til en kommerciel privat aktør, der driver slægtsforskningsdatabasen, og som oftest er baseret i et tredjeland – primært USA. Heri ligger alvorlige retssikkerhedsmæssige risici, da disse private aktører ikke nødvendigvis er underlagt samme strenge databeskyttelsesregler, som gælder for både private aktører og offentlige myndigheder indenfor EU/EØS.

Dette rejser alvorlige spørgsmål om, hvordan myndighederne kan sikre, at borgeres følsomme personoplysninger ikke misbruges eller anvendes i strid med borgernes rettigheder. Der er risiko for, at personoplysninger, som i princippet skulle være beskyttet, kan blive anvendt på måder, der ikke er forenelige med de beskyttelseskrav, der findes i EU. Derfor er det helt essentielt, at det nøje overvejes og adresseres, hvordan der træffes passende foranstaltninger til at beskytte borgernes rettigheder med henblik på at minimere potentielle risici ved overførsel af personoplysninger.

Det er Danske Advokaters opfattelse, at der er risiko for, at anvendelse til efterforskningsmæssig brug vil ske i strid med det oprindelige formål og berettigede forventninger fra den person, der har indsendt sine biometriske data til den kommercielle slægtsforskningsdatabase samt de gældende krav og de grundlæggende principper for behandling og beskyttelse af personoplysninger, herunder særligt princippet om rimelighed og gennemsigtighed.

Danske Advokater mener samlet set, at brugen af biometriske personoplysninger ved søgning i kommercielle slægtsforskningsdatabaser kan udgøre et retssikkerhedsmæssigt problem, og vi mener derfor, at der er behov for en grundig analyse af, om indsamlingen og anvendelsen af biometriske data som efterforskningsmiddel er forenelig med databeskyttelsesreglerne, herunder specielt oplysningspligten og de grundlæggende principper. Det er vigtigt, at der sker en afvejning af på den ene side hensynet til samfundets interesse i politiets efterforskning og opklaring af en alvorlig forbrydelse, som muligvis vil blive forbedret, hvis politiet får adgang til

slægtsforskningsdatabasen og på den anden side hensynet til, at dette vil ske på bekostning af retten til privatliv og databeskyttelse.

2. Betingelser for anvendelse

Vi mener, at anvendelsen af genetisk slægtsforskning som efterforskningsværktøj bør være underlagt strenge betingelser og kun anvendes i meget specifikke tilfælde, hvor den samfundsmæssige interesse i at opklare forbrydelsen klart overstiger hensynet til den enkeltes privatliv.

Vi anser det for essentielt, at der etableres klare og præcise regler for, hvordan og hvornår oplysninger fra DNA-baserede slægtsforskningsdatabaser kan anvendes. Kun ved en grundig afvejning mellem samfundets sikkerhed og individets rettigheder kan vi sikre, at værktøjet anvendes på en etisk forsvarlig måde.

Fra et strafferetligt perspektiv er det vigtigt at understrege, at genetisk slægtsforskning er et potentielt meget indgribende bevismiddel, der bør anvendes med stor omtanke. Derfor er vi enige i, at det kun bør bruges i de mest alvorlige straffesager.

Det fremgår af den foreslåede § 754 f, at en af betingelserne for, at politiet kan anvende genetisk slægtsforskning er, at efterforskningen angår en overtrædelse af straffelovens §§ 114-114j, § 216, § 225, jf. § 216, § 237 eller en overtrædelse af straffeloven af særdeles alvorlig karakter.

Vi bemærker, at der ofte afsiges domme på omkring 1 år efter voldtægtsparagraffen i § 216 og endnu lavere straffe for seksuelle overgreb andet end voldtægt efter § 225, jf. § 216, selvom strafferammen er op til 8 år.

Danske Advokater opfordrer derfor til, at det genovervejes, om bestemmelserne skal nævnes eksplicit i § 754 f, nr. 2, eller om de bør behandles som andre overtrædelser efter straffeloven, hvor kravet er overtrædelse af straffeloven af særdeles alvorlig karakter.

I forhold til vurderingen af "særdeles alvorlig karakter" står der i forarbejderne, at det drejer sig om en konkret vurdering af en sags faktiske omstændigheder, og nævner eksempler som brandstiftelse efter straffelovens § 180 og/eller røveri efter straffelovens § 288, stk. 2, og at det forudsættes, at der er en strafferamme på mindst 8 år.

Vi forstår, at man med den nuværende afgrænsning af anvendelsesområdet ønsker at sikre, at Politiet har mulighed for at bruge genetisk slægtsforskning i de sager, hvor der er tale om en meget alvorlig forbrydelse, og hvor offentlighedens interesse i en effektiv kriminalitetsbekæmpelse vurderes at veje tungere end indgrebet i privatlivets fred. Men med den nuværende udkast til lovforslag, synes det overordnet at være op til politiets skøn at vurdere, hvornår kravet er opfyldt. Dette rejser et alvorligt spørgsmål om manglende legalitetskontrol af anvendelsen af genetisk slægtsforskning, hvilket vi mener er retssikkerhedsmæssigt betænkeligt.

Det fremgår yderligere af lovforslagets § 754 f, at en af betingelserne for, at politiet kan anvende genetisk slægtsforskning er, at efterforskningskridtet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen. Her overlades der igen et meget vidt skøn til politiets vurdering. Vi anser de vide skøn for at være forbundet med stor risiko for en sikring af ensartet og retfærdig anvendelse af dette bevismiddel. En sådan uklarhed kan føre til, at bevismidlet anvendes uoverlagt eller i sager, hvor det ikke er helt nødvendigt.

Danske Advokater anbefaler, at det præciseres, hvornår efterretningsskridtet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen. Vi anbefaler også, at ordlyden strammes, således, at den svarer til retshåndhævelseslovens § 10, stk. 2, hvor behandling alene kan se, når det er "strengt nødvendigt".

Danske Advokater foreslår, at genetisk slægtsforskning alene skal kunne anvendes, efter der er sket forelæggelse for en dommer, som har taget stilling til, om de tre betingelser i § 754 f er opfyldt. Det vil sikre en uafhængig vurdering af, om brugen af genetisk slægtsforskning er berettiget og proportionelt i forhold til den konkrete sag. Af hensyn til retssikkerheden og repræsentationen af den mulige gerningsperson bør der desuden altid beskikkes en indgrebsadvokat i sådanne sager.

Vi mener samlet set, at der bør være større fokus på at skabe klare, præcise og gennemsigtige regler for anvendelsen af genetisk slægtsforskning i efterforskning af kriminalitet. Dette vil sikre, at politiets brug af den nye teknologi både er effektiv og retfærdig, samtidig med at den enkelte borgers grundlæggende rettigheder beskyttes.

3. Tilsyn og kontrol

Vi noterer, at forarbejderne til lovforslaget lægger op til, at der bør udvises forsigtighed, når dette bevismateriale tages i brug, hvilket vi er fuldt ud enige i. Som anført i vores høringssvar, har vi en række bekymringer om de potentielle risici for krænkelse af privatlivet og retssikkerheden ved anvendelsen af genetisk slægtsforskning i kriminalitetsopklaring.

Vi mener, at de anførte bekymringer og risici kan imødekommes helt eller delvist ved indførelse af et passende tilsyn og kontrol med brugen af dette nye bevismiddel.

Vi anbefaler, at [Bevismiddeltilsynet](#) bør få de nødvendige ressourcer til at føre et særligt og øget tilsyn med politiets anvendelse af genetisk slægtsforskning i de første år efter, at værktøjet er taget i brug. Dette vil give mulighed for at evaluere, om anvendelsen sker i overensstemmelse med gældende love og retningslinjer, og om det i praksis overholder de databeskyttelses- og retssikkerhedsmæssige hensyn, som vi har påpeget. Et grundigt og kontinuerligt tilsyn kan sikre, at metoden anvendes på en måde, der er både effektiv og retfærdig, og samtidig undgår overtrædelser af de grundlæggende rettigheder.

Danske Advokater mener samlet set, at det er vigtigt, at der sikres tilsyn og fornuftige kontrolforanstaltninger omkring brugen af dette nye værktøj, så vi kan beskytte borgernes rettigheder og samtidig udnytte teknologiske fremskridt til at bekæmpe alvorlig kriminalitet.

Vi mener, at der skal etableres et effektivt tilsyn med brugen af disse teknologier. Tilsynet bør sikre, at de etiske og juridiske rammer for teknologien bliver overholdt, og at brugen af genetisk slægtsforskning bliver evalueret løbende for at vurdere både effektivitet og konsekvenser. På denne måde kan vi sikre, at nye teknologier anvendes ansvarligt og med respekt for de grundlæggende rettigheder, som er fundamentale for vores samfund.

Afsluttende bemærkninger

Danske Advokater står gerne til rådighed for uddybende spørgsmål eller dialog.

Med venlig hilsen

Nikoline Sneholt
Juridisk konsulent